

Kryteria wyboru operacji dla Przedsięwzięcia P.2.2 Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych na obszarze Dobrej Widawy
START GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH / START ZAGRÓD EDUKACYJNYCH

L.p.	Kryterium	Opis	Zasady punktacji	Pkt	Sposób weryfikacji
1.	Innowacyjność	Preferuje operacje innowacyjne, tj. mające na celu wdrożenie nowego na obszarze LGD lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, metody marketingowej, modelu organizacyjnego lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny). Innowacyjność kreatywna to zmiana, która powstanie w wyniku autorskiego pomysłu, będzie dotyczyła nowych produktów, usług, procesów lub organizacji. <u>Odnosi się do całego obszaru LGD</u>, co oznacza, że wcześniej tego typu rozwiązanie nie funkcjonowało nigdzie na obszarze LGD. Innowacyjność imitująca to zmiana wzorowana na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji. Dotycząca nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. <u>Odnosi się wyłącznie do poziomu gminy</u>, co oznacza, że rozwiązanie istnieje już na obszarze innych gmin należących do LGD, ale jest nowością w konkretnej gminie, w której będzie wdrażane. Innowacyjność pozorna to zmiana, która w rzeczywistości nie jest innowacją w skali LSR – <u>zarówno na poziomie gminy, w której realizowany jest projekt, jak i w pozostałych gminach należących do LGD</u>. Są to jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości, które polegają na nieznacznych modyfikacjach istniejących produktów, usług, procesów, metod marketingowych lub modeli organizacyjnych. Nie wprowadzają one rzeczywistej wartości dodanej, a ich wpływ ogranicza się głównie do działań marketingowych. Innowacyjność pozorna nie przyczynia się do istotnych zmian w sposobie funkcjonowania firmy ani rozwoju lokalnej gospodarki i nie prowadzi do świadczenia nowych usług czy oferowania innowacyjnych produktów. Uwaga! <u>Aby otrzymać punkty w ww. kryterium informacje dotyczące innowacyjności operacji muszą być zamieszczone równocześnie</u> we: 1) części wniosku dot. uzasadnienia innowacyjności 2) dokumencie „Innowacyjność projektu”. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 3	Ma charakter innowacyjności kreatywnej w skali całego obszaru LGD	3	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych równocześnie w: 1) części wniosku dot. uzasadnienia innowacyjności, 2) dokumencie „Innowacyjność projektu” – dokument „Innowacyjność musi być przygotowany na wzorze udostępnionym przez LGD. Między informacjami dotyczącymi innowacyjności operacji podanymi we wniosku, załącznikach oraz w dokumencie pt.: „Innowacyjność projektu” nie mogą występować rozbieżności. Brak załącznika „Innowacyjność projektu” skutkuje przyznaniem 0 punktów w omawianym kryterium. Wnioskodawca nie będzie zwany do uzupełnień, jeśli nie złoży załącznika „Innowacyjność projektu”.
			Ma charakter innowacyjności imitującej w skali gminy, na terenie której realizowany będzie projekt	1	
			Ma charakter innowacyjności pozornej	0	
2.	Zaspokojenie potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji	Wnioskodawca operacji z zakresu <i>Start gospodarstwa agroturystycznego/ Start zagród edukacyjnych</i> jest przedstawicielem jednej ze wskazanych w LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji.	Wnioskodawcą operacji jest osoba w niekorzystnej sytuacji	2	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach Załączniki wymagane na

		<u>Osoby w niekorzystnej sytuacji to:</u> 1. Kobiety 2. Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie (tj. osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz ich formalni opiekunowie) 3. Rolnicy z małych gospodarstw rolnych (tj. rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia 2021/2115, którego gospodarstwo znajduje się na terytorium RP, na obszarze LGD, a jego gospodarstwo posiada status małego gospodarstwa rolnego, tj. gospodarstwa o powierzchni gruntów rolnych mniejszej od średniej wielkości powierzchni gruntów rolnych w kraju w 2023 r. wyrażonej w ha fizycznych, a w przypadku województw gdzie średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym jest wyższa, za małe gospodarstwo przyjmuje się gospodarstwo o powierzchni gruntów rolnych mniejszej niż średnia w tym województwie; określoną na podstawie informacji ogłaszanej przez Prezesa ARiMR na podstawie przepisów o PS WPR za rok 2023. Tym samym w województwie: – dolnośląskim za małe gospodarstwo przyjmuje się gospodarstwo, którego powierzchnia jest mniejsza niż: 18,16 ha; – opolskim za małe gospodarstwo przyjmuje się gospodarstwo, którego powierzchnia jest mniejsza niż: 19,86 ha 4. Osoby poszukujące zatrudnienia, np. z osiedli po PGR-owskich (osoby zarejestrowane w rejestrze osób poszukujących pracy lub w rejestrze osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy) <u>Osoba ze wskazanych w LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji musi być zameldowana na obszarze LGD (nie jest wystraczający fakt posiadania na obszarze miejsca zamieszkania).</u> Maksymalna liczba punktów w kryterium – 2	Wnioskodawca operacji nie jest osobą w niekorzystnej sytuacji i w ramach operacji nie przewiduje się utworzenia miejsca pracy dla osoby w niekorzystnej sytuacji	0	potwierdzenie przynależności do grup osób w niekorzystnej sytuacji: • Kobiety – informacje zawarte w dokumentacji składanej w naborze • Osoby niepełnosprawne – orzeczenie o niepełnosprawności • Opiekunowie osób niepełnosprawnych: a) <u>dokument potwierdzający prawo do świadczeń</u>, tj. decyzja administracyjna z gminy lub powiatu o byciu osobą odpowiedzialną za opiekę nad niepełnosprawnym i otrzymywaniu z tego tytułu świadczeń finansowych (np. świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy); lub b) <u>pełnomocnictwo lub decyzja o ustanowieniu opiekuna prawnego</u> dla osoby niepełnosprawnej, tj. postanowienie sądu o ustanowieniu opiekuna prawnego lub pełnomocnictwo notarialne (jeśli osoba niepełnosprawna sama ustanowiła opiekuna w celu zarządzania sprawami finansowymi lub prawnymi); • Rolnicy z małych gospodarstw rolnych - dokument potwierdzający posiadanie małego gospodarstwa rolnego, tj.: a) <u>decyzja o przyznaniu płatności bezpośrednich</u>, której stroną jest rolnik lub b) <u>decyzje o należnym podatku od gruntów rolnych</u> (z każdej gminy, w której złożona została informacja IR-1 o gruntach) oraz wszystkie umowy dzierżaw gruntów
--	--	---	---	----------	--

					rolnych (jeśli rolnik takie posiada) - w przypadku, gdy wnioskodawca nie otrzymuje płatności bezpośrednich Osoby poszukujące zatrudnienia – zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy poświadczające zarejestrowanie w rejestrze osób poszukujących pracy lub w rejestrze osób bezrobotnych
3.	Promocja LGD	Preferuje operacje, mające wpływ na promocję LGD jako podmiotu pośredniczącego w pozyskaniu środków na realizację operacji, poprzez następujące formy promocji: - stworzenie zakładki na głównej stronie internetowej Wnioskodawcy służącej promocji LGD, funkcjonującej przez cały okres trwałości operacji – tekst informujący o LGD, zawartość wg wzoru udostępnionego przez LGD oraz - zamieszczenie, oprócz obowiązkowych elementów, także logotypu LGD Dobra Widawa na wizualizacji zamieszczonej na wszystkich materiałach promocyjnych informujących o uzyskanym dofinansowaniu z Unii Europejskiej, m.in. plakacie/tablicy informacyjnej, ulotkach, broszurach i innych publikacjach, stronie internetowej, materiałach filmowych itd. oraz - uwzględnienie w tytule operacji sformułowania zawierającego nazwę „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 1	Projekt ma zaplanowane wszystkie formy promocji wskazane w kryterium.	1	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach
			Projekt nie ma zaplanowanych wskazanych form promocji	0	
4.	Doradztwo w siedzibie LGD	Preferuje operacje, które zostały skonsultowane osobiście przez Wnioskodawcę z pracownikami biura LGD Dobra Widawa podczas prowadzonego doradztwa w siedzibie LGD zgodnie z „Regulaminem doradztwa”, najdalej do dnia poprzedzającego ostatni dzień aktualnego naboru zakresu Start gospodarstw agroturystycznych/ Start zagród edukacyjnych, w którym wnioskodawca składa wniosek o przyznanie pomocy i wnioskuje o przyznanie punktu w ramach niniejszego kryterium. Niniejsze kryterium nie uznaje się za spełnione w sytuacji, gdy operacja zostanie skonsultowana osobiście przez Wnioskodawcę z pracownikami biura po złożeniu wniosku o przyznanie pomocy. Poprzez „osobistą konsultację” rozumie się stawienie się osobiście w siedzibie LGD Wnioskodawcy. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 2	Operacja została minimum 2 razy skonsultowana osobiście przez Wnioskodawcę z pracownikami biura, w tym przynajmniej raz w zakresie pracy nad wnioskiem (konsultacja pełnej dokumentacji planowanej do złożenia w ramach naboru – wniosku wraz z załącznikami).	2	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i rejestrze doradztwa/dokumentacji LGD
			Operacja została raz skonsultowana osobiście przez Wnioskodawcę z pracownikami biura	1	
			Operacja nie została skonsultowana osobiście przez Wnioskodawcę z pracownikami biura	0	
5.	Kompletność i spójność wniosku	Preferuje operacje, na które wniosek wraz z załącznikami został przygotowany w sposób spójny i kompletny.	Wniosek jest kompletny i spójny	5	Kryterium weryfikowane na podstawie złożonych dokumentów

	Przez spójność wniosku rozumie się sytuację, w której opisy w poszczególnych częściach wniosku oraz w załącznikach nie wykluczają się nawzajem, zawierają treści powiązane i wzajemnie się uzupełniające, a także brak jest w nich sprzeczności oraz błędów logicznych. Przez kompletność wniosku rozumie się sytuację, w której do wniosku załączono wszystkie wymagane dokumenty, zgodnie z charakterem planowanej operacji — zarówno dokumenty obligatoryjne, wskazane w wykazie załączników do wniosku o przyznanie pomocy (stanowiącym część formularza wniosku), jak i dokumenty, które Wnioskodawca sam zadeklarował do złożenia. Załączniki te muszą spełniać następujące kryteria: są kompletne (nie brakuje żadnych stron ani wymaganych podpisów), zostały należycie wypełnione oraz nie występują przesłanki do wzywania Wnioskodawcy do złożenia wyjaśnień lub dodatkowych dokumentów. W szczególności kompletność wniosku oznacza załączenie następujących dokumentów: • W przypadku operacji obejmujących roboty budowlane: ○ pozwolenia na budowę i/lub zgłoszenia wraz z brakiem sprzeciwu, ○ dokumentu potwierdzającego, że nie jest wymagane zgłoszenie: ▪ budowy i robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę i/lub ▪ zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. • W przypadku operacji nieobjmujących robót budowlanych: ○ inne obowiązkowe i wymagane dokumenty, zależnie od charakteru planowanej działalności gospodarczej, w tym np.: ▪ stosowne pozwolenia, decyzje administracyjne, ▪ wymagane prawem wykształcenie i kwalifikacje potwierdzone odpowiednimi dokumentami (np. świadectwo ukończenia studiów kierunkowych, prawo wykonywania zawodu, zaświadczenia o ukończeniu kursów lub szkoleń), ▪ informacja z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzająca brak karalności w zakresie przestępstw określonych w rozdziałach XIX i XXV Kodeksu karnego, art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (w przypadku działalności gospodarczej związanej z pracą z osobami małoletnimi). <u>Spójność i kompletność wniosku oceniana jest na moment jego złożenia</u>, przed ewentualnym wezwaniem do uzupełnień. Uzupełnienie braków w odpowiedzi na wezwanie LGD nie zmienia oceny pierwotnego stanu wniosku jako niespójnego lub niekompletnego. Aby uzyskać maksymalną liczbę punktów w tym kryterium, wniosek musi być kompletny i spójny już w chwili jego złożenia w ramach naboru. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 5	Wniosek jest kompletny, ale nie spójny	3	
		Wniosek jest spójny, ale niekompletny	1	
		Wniosek nie jest kompletny i spójny	0	

6.	Okres realizacji operacji	Preferuje operacje, w których zaplanowano krótszy okres ich realizacji, czyli osiągnięcia założeń biznesplanu i złożenia wniosku o płatność końcową.	Okres realizacji operacji, obejmujący również złożenie wniosku o płatność końcową, wynosi nie więcej niż 12 miesięcy od dnia podpisania umowy o przyznanie pomocy.	1	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach
		Maksymalna liczba punktów w kryterium – 1	Okres realizacji operacji, obejmujący również złożenie wniosku o płatność końcową wynosi powyżej 12 miesięcy od dnia podpisania umowy o przyznanie pomocy.	0	
7.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu	Preferuje operacje, w których zastosowane zostaną rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu, obejmujące działania adaptacyjne i/lub działania mitygacyjne i/lub działania wzmacniające przechodzenie na gospodarkę o obiegu zamkniętym w kontekście zaplanowanej działalności gospodarczej.	Stosuje rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu, a w zakresie finansowym operacji przeznaczono minimum 20 % i więcej całkowitej wartości operacji na działania sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu	2	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach
		W ramach operacji zaplanowano wdrożenie rozwiązań prośrodowiskowych w obszarze błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania efektywności energetycznej w firmie, przechodzenia na odnawialne źródła energii oraz rozwiązań opartych na gospodarce o obiegu zamkniętym, które przyczynią się do łagodzenia zmian klimatu oraz adaptacji do ich skutków, wspierając racjonalne gospodarowanie zasobami i ograniczając presję na środowisko.	Stosuje rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu, a w zakresie finansowym operacji przeznaczono minimum 10 % i więcej całkowitej wartości operacji na działania sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu	1	
		Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu musi mieć bezpośrednie odzwierciedlenie w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, w którym uwzględniono koszty ich wdrożenia, jak m.in.: – koszty tworzenia błękitno – zielonej infrastruktury np. stworzenie systemu gospodarowania wodą w firmie, stworzenie systemu zieleni otaczającej firmę, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, wprowadzanie zielonych ścian czy dachów, w tym ekologiczne systemy nawadniania (np.: zbieranie i wykorzystywanie wody deszczowej, zbiorniki retencyjne), – koszty czystych/zielonych/odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystywanie energii ze słońca, wiatru i wody w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych; zwiększanie efektywności energetycznej, – koszty działań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym obejmujące m.in.: zwiększanie wydajności wykorzystania zasobów, ograniczenie produkcji odpadów i ich ponowne wykorzystanie, wprowadzenie recyklingu, wykorzystywanie surowców wtórnych. Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach, które potwierdzają prośrodowiskowy charakter zastosowanych rozwiązań oraz ich uwzględnienie w budżecie operacji. Uwaga: W ramach niniejszego kryterium uwzględniane są wyłącznie rozwiązania wykraczające poza obowiązujące przepisy prawa. Oznacza to, że zastosowane rozwiązania prośrodowiskowe muszą stanowić dodatkowy, dobrowolny element operacji, a nie jedynie realizację wymogów formalnych lub	Nie stosuje rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu	0	

		prawnych, np. zakup kontenerów do segregacji odpadów.			
		Maksymalna liczba punktów w kryterium – 2			
8.	Wsparcie Marki Lokalnej Dobra Widawa	Preferuje się operacje, w których wnioskodawca nawiąże formalną współpracę z podmiotami należącymi do Marki Lokalnej Dobra Widawa w kontekście planowanej działalności gospodarczej, przy czym współpraca ta musi bezpośrednio wynikać z charakteru działalności i świadczonych usług oraz być integralną częścią realizowanej operacji.	Wsparcie Marki Lokalnej Dobra Widawa poprzez nawiązanie współpracy z co najmniej dwoma podmiotami należącymi do marki lokalnej	4	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach, w tym w szczególności w umowie lub deklaracji współpracy, o której mowa w opisie kryterium
		Marka Lokalna DOBRA WIDAWA to zbiór unikalnych produktów, usług i inicjatyw, które powstają dzięki zaangażowaniu lokalnych wytwórców, producentów, rękodzielników, usługodawców, instytucji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów ekonomii społecznej działających na obszarze Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”.	Wsparcie Marki Lokalnej Dobra Widawa poprzez nawiązanie współpracy z jednym podmiotem należącym do marki lokalnej	2	
		Właścicielem i koordynatorem marki jest Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”.	Brak wsparcia Marki Lokalnej Dobra Widawa	0	
		Aktualny wykaz certyfikowanych produktów lokalnych, oznaczonych Znakiem Promocyjnym DOBRA WIDAWA, jest dostępny na stronie internetowej: www.dobrawidawa.pl. Lista ta jest aktualizowana po zakończeniu każdego naboru wniosków o przyznanie Znak Promocyjnego Marki Lokalnej. Produkt lokalny uzyskuje status certyfikowanego od dnia podjęcia uchwały przez Kapitułę Marki Lokalnej DOBRA WIDAWA, która potwierdza jego zgodność z założeniami marki. Przez wsparcie Marki Lokalnej Dobra Widawa rozumie się zobowiązanie do korzystania z certyfikowanych produktów, usług lub inicjatyw lokalnych oferowanych przez użytkowników marki oraz ich realne włączenie do działalności gospodarczej wnioskodawcy, w ramach której ubiega się on o wsparcie. Zakup i wykorzystanie tych produktów lub usług powinno być powiązane z profilem prowadzonej działalności — może to obejmować zarówno bezpośrednio zastosowanie (np. wykorzystywanie lokalnych produktów w oferowanych usługach), jak i działania promocyjne lub marketingowe, takie jak oferowanie ich klientom w przestrzeni firmy, wykorzystywanie jako firmowych gadżetów, upominków czy elementów identyfikacji wizualnej przedsiębiorstwa. Współpraca powinna zostać udokumentowana umową o charakterze odpłatnym lub deklaracją nawiązania odpłatnej współpracy zawartą pomiędzy wnioskodawcą a użytkownikiem marki. Dokument ten musi zawierać co najmniej: • oznaczenie stron, • zakres współpracy (dokładne określenie certyfikowanego produktu, usługi lub inicjatywy, jego ilości, częstotliwości jego zakupu oraz celu wykorzystania),			

		• czas trwania współpracy, który nie może być krótszy niż 12 miesięcy od otrzymania płatności końcowej. Umowa lub deklaracja współpracy musi mieć formę pisemną i zostać podpisana przez osoby uprawnione do reprezentacji stron. W przypadku usunięcia danego produktu z listy certyfikowanych, a wcześniej zawarcia przez Wnioskodawcę umowy lub deklaracji współpracy z jego producentem, konieczne będzie nawiązanie współpracy z innym producentem, oferującym aktualnie certyfikowany produkt lokalny. Wnioskodawca będzie zobowiązany do przedstawienia dowodu realizacji umowy lub deklaracji współpracy, tj. dowodu zapłaty za zakupione produkty lokalne – najpóźniej na etapie składania wniosku o płatność. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 4			
9.	Przynależność do Marki Lokalnej Dobra Widawa	Preferuje operacje realizowane przez użytkowników Marki Lokalnej DOBRA WIDAWA, o ile spełnione są poniższe warunki: Marka Lokalna DOBRA WIDAWA to zbiór unikalnych produktów, usług i inicjatyw, które powstają dzięki zaangażowaniu lokalnych wytwórców, producentów, rękodzielników, usługodawców, instytucji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów ekonomii społecznej działających na obszarze Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”. Właścicielem i koordynatorem marki jest Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”. Aktualny wykaz użytkowników marki i ich certyfikowanych produktów lokalnych, oznaczonych Znakiem Promocyjnym DOBRA WIDAWA, znajduje się na stronie internetowej: www.dobrawidawa.pl. Lista jest aktualizowana po każdym zakończonym naborze wniosków o przyznanie Znak Promocyjnego Marki Lokalnej. Użytkownikiem Marki Lokalnej DOBRA WIDAWA jest producent, którego produkt został certyfikowany na mocy uchwały Kapituły Marki, potwierdzającej jego zgodność z założeniami marki. Aby uzyskać punkty w ramach tego kryterium, zakładane gospodarstwo agroturystyczne musi być ściśle powiązane z certyfikowanym produktem, usługą lub inicjatywą oferowaną przez wnioskodawcę jako użytkownika marki. Ponadto możliwe jest przyznanie punktów osobie realnie zaangażowanej w rozwój i promocję produktu lokalnego zgłoszonego do certyfikacji przez innego członka rodziny lub partnera gospodarczego – pod warunkiem pisemnego potwierdzenia takiego zaangażowania przez formalnego użytkownika marki. Oświadczenie to powinno jednoznacznie wskazywać zakres i charakter współpracy oraz zgodę na reprezentowanie produktu/usługi w ramach nowego gospodarstwa agroturystycznego / nowej zagrody edukacyjnej. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 1	Wnioskodawca jest użytkownikiem Marki Lokalnej DOBRA WIDAWA lub jest osobą realnie zaangażowaną w tworzenie certyfikowanego produktu/usługi (np. członkiem rodziny lub współpracownikiem użytkownika marki), co zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem formalnego użytkownika marki.	1	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i dokumentacji LGD
			Wnioskodawca nie jest użytkownikiem Marki Lokalnej DOBRA WIDAWA, ani nie posiada potwierdzonego zaangażowania w tworzenie certyfikowanego produktu/usługi	0	

10.	Dostępność produktów i usług	Preferowane będą operacje zapewniające szeroką dostępność produktów i usług, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. Celem kryterium jest wspieranie tworzenia oferty inkluzywnej i eliminującej bariery w korzystaniu z efektów realizacji operacji. Punkty przyznawane będą operacjom, które wprowadzają konkretne rozwiązania zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami — rozumianą jako fizyczna, cyfrowa, informacyjna lub funkcjonalna możliwość korzystania z produktów i usług przez jak najszersze grono odbiorców. Kryterium nie dotyczy wyłącznie podstawowego dostosowania infrastruktury lub usług do potrzeb grupy docelowej, jeśli jest to wynik ustawowego obowiązku lub standardu branżowego. Np. stworzenie sali zabaw dla dzieci, w której znajdują się niskie umywalki, nie będzie traktowane jako spełnienie kryterium, jeśli nie towarzyszą temu dodatkowe rozwiązania zwiększające dostępność np. dla dzieci z niepełnosprawnościami. Jednakże w przypadku operacji, których główną grupą docelową są osoby ze szczególnymi potrzebami (np. dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, osoby z niepełnosprawnością ruchową lub sensoryczną, osoby starsze o ograniczonej mobilności), punktacja w ramach tego kryterium może zostać przyznana – pod warunkiem spełnienia określonych wymagań jakościowych. Oznacza to, że sam fakt skierowania oferty do określonej grupy odbiorców nie jest wystarczający do uzyskania punktu. Konieczne jest przedstawienie w dokumentacji operacji: • szczegółowego opisu zastosowanych rozwiązań dostępnościowych, które odpowiadają na konkretne, zróżnicowane potrzeby tej grupy (np. różne rodzaje niepełnosprawności, zaburzenia sensoryczne, ograniczenia poznawcze); • uzasadnienia, że rozwiązania te nie są jedynie spełnieniem wymagań minimalnych wynikających z przepisów prawa lub standardów branżowych, ale stanowią wartość dodaną i realnie podnoszą jakość dostępu do oferowanych produktów lub usług; • przykładów dostosowań funkcjonalnych i środowiskowych, takich jak m.in.: - o wykorzystanie sprzętów i wyposażenia wspierającego integrację sensoryczną, - o wprowadzenie alternatywnych form komunikacji (np. piktogramy, komunikatory), - o elastyczne podejście do sposobu świadczenia usług (np. możliwość indywidualizacji zajęć, asystentów), - o architektoniczne udogodnienia wykraczające poza standardowe (np. ciche przestrzenie, pokoje wyciszenia).	Operacja spełnia kryterium dostępności, tj. wytwarzane produkty i świadczone usługi są dostępne dla wszystkich, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, poprzez wdrożenie rozwiązań eliminujących bariery w dostępie do nich. 1 Operacja nie spełnia kryterium dostępności, tj. nie przewiduje żadnych działań na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami lub uwzględnione rozwiązania stanowią standardowe dostosowanie do podstawowej grupy docelowej działalności. 0	Kryterium weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach
-----	-------------------------------------	---	---	--

		Wniosek musi wykazywać, że projektowana oferta rzeczywiście odpowiada na realne bariery i potrzeby, a dostępność nie jest tylko formalnym założeniem, lecz praktycznym elementem projektowania usług czy przestrzeni. W przypadku operacji o charakterze infrastrukturalnym, kryterium dostępności wymaga obowiązkowego uwzględnienia udogodnień architektonicznych, eliminujących bariery fizyczne. Samo dostosowanie narzędzi cyfrowych (np. strona internetowa) nie będzie wystarczające, jeśli fizyczna przestrzeń nie zapewnia dostępności. Przykładowe rozwiązania podlegające ocenie: • windy, podjazdy, odpowiednio oznakowane i przystosowane toalety, • systemy informacji alternatywnej (np. piktogramy), • sensoryczne wyposażenie, komunikacja dostosowana do osób z zaburzeniami percepcji, • cyfrowe rozwiązania zgodne ze standardami WCAG 2.1. Koszty tych rozwiązań muszą być ujęte w budżecie operacji i odzwierciedlone w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Maksymalna liczba punktów w kryterium – 1			
--	--	--	--	--	--

Maksymalna liczba punktów dla projektów z zakresu *Start gospodarstw agroturystycznych/ Start zagród edukacyjnych* – 22 punktów
Minimalna liczba punktów dla projektów z zakresu *Start gospodarstw agroturystycznych/ Start zagród edukacyjnych* – 10 punktów